

KOMUNIKACJA ZACZYNA SIĘ OD TEGO

CO ŁĄCZY A NIE CO DZIELI

Komunikacja ma olbrzymi wpływ na nasze codzienne życie. To dzięki niej tworzymy związki z wieloma osobami, w różnych kontekstach społecznych i zawodowych. Nasze życie byłoby niemożliwe, gdybyśmy nie mogli się komunikować. We współczesnej szkole od nauczyciela oczekuje się nie tylko umiejętności w przekazywaniu wiedzy, ale także by być liderem, by posiadać umiejętność wspierania i doradzania w poszukiwaniu najlepszych rozwiązań, by być elastycznym i gotowym do pobudzania inicjatywy ucznia oraz kształtowania jego samodzielności i kreatywności. Warunkiem osiągnięcia takich efektów jest umiejętność komunikowania się.

Komunikowanie jest istotnym elementem warsztatu pracy nauczyciela. Prawidłowe komunikowanie pozwala osiągnąć wzajemne porozumienie między nauczycielem a uczniem, wyrażać siebie, wywierać wpływ, rozwiązywać problemy a zatem wpływa w sposób istotny na proces kształcenia i wychowania. Właściwa komunikacja interpersonalna nauczycieli i uczniów, stanowi nie tylko warunek właściwego przebiegu procesu dydaktycznego, ale też pozwala rozwiązywać wiele konfliktów w klasie. Ponadto jest niezbędnym warunkiem zaspokajania potrzeb psychospołecznych ucznia: potrzeba bezpieczeństwa, potrzeba łączności emocjonalnej z innymi, szacunku, uznania, samorealizacji. Zaspokojenie tych potrzeb jest równie ważne jak rozwój intelektualny uczniów. Właściwie przebiegająca komunikacja ma walory terapeutyczne, tworzy dobrą atmosferę w klasie, a nauczyciel staje się przewodnikiem i partnerem. W komunikacji szkolnej ważne jest, w jaki sposób nauczyciel traktuje uczniów i rodziców, przedmiotowo czy podmiotowo. Tylko podmiotowe podejście do uczniów i ich rodziców warunkuje rzeczową komunikację, pozwala uniknąć błędów i przewyciężyć bariery komunikacyjne, a w efekcie tworzy atmosferę otwartości i zaufania.

Komunikacja powinna opierać się na właściwym przekazie werbalnym i niewerbalnym – przyjazny gest, uśmiech, okazanie zrozumienia, empatia, spojrzenie na problem z perspektywy ucznia, rodzica, wysłuchanie jego racji. Często autentyczny, empatyczny i partnerski kontakt nauczyciela z uczniem czy rodzicem, zamiast ciągłego wytykania błędów może przynieść lepsze efekty dydaktyczne. Nauczyciel o takich umiejętnościach w komunikowaniu się budzi u uczniów wiarę we własne siły, rozwija postawy twórcze, zachęca do samodoskonalenia i otwartego interaktywnego komunikowania. Ponadto uczy rozwiązywać problemy na drodze negocjacji, prezentacji własnego punktu widzenia, argumentowania i obrony własnego zdania oraz rozwijać umiejętność słuchania, uwzględniania odmiennych poglądów, reagowania na krytykę. Komunikacja niewerbalna odgrywa istotną rolę w komunikacji nauczyciela z uczniami, rodzicami. Uczniowie i rodzice, nie tylko koncentrują się na słowach nauczyciela, lecz również na komunikatach niewerbalnych i wokalnych, takich jak szczegóły ubioru, zachowanie się nauczyciela, postawa, gestykulacja, przemieszczanie, odległość komunikacyjna, mimika, uśmiech, nawiązanie kontaktu wzrokowego, modulacja głosu.

Komunikaty formułowane przez nauczycieli nie powinny hamować rozwoju ani chęci komunikowania się uczniów. Nauczyciel z każdą klasą powinien kształtować odrębne, właściwe tylko tej klasie zasady komunikacji. Zachęcając uczniów do określonych zachowań, wyrażając

niezadowolenie, aprobatę, nagradzając i karząc, powinien być świadomy, jaki model komunikowania sam tworzy i za pomocą jakich zachowań go osiąga, czy rzeczywiście ten model uważa za słuszny. Podczas nawiązywania kontaktu z uczniami, dużą rolę odgrywa pokonanie dystansu komunikacyjnego dzielącego nauczyciela od uczniów, poprzez chęć zrozumienia i zbliżenia się do uczniów.

Sukces dydaktyczno-wychowawczy nauczyciela zależy w istotnym stopniu od jego umiejętności sprawnego komunikowania się z uczniami. Nie jest to łatwe, ponieważ współczesny uczeń funkcjonując w przestrzeni medialnej, z nieograniczonym dostępem do Internetu, jest nie tylko uczniem, ale również klientem pałeczki oświatowej. Przy wsparciu rodziców czy rzecznika praw dziecka wymaga i stawia warunki, często przyjmuje postawę roszczeniową, zadaje trudne pytania i oczekuje odpowiedzi. Nie jednokrotnie uczeń ulega wpływom mediów – często przyswaja sobie niewłaściwe wzorce postępowania, manifestuje swoją indywidualność i niezależność, niekiedy przy użyciu niewłaściwych słów i gestów. Bywa, że jest krytycznie nastawiony do nauczycieli, dyrektora, pedagoga, a nawet rodziców. Głośno wyraża swoje zdanie, będąc świadomy swoich praw – co stawia nauczyciela w trudnej roli. Nauczyciel musi więc być otwarty na poglądy i opinie ucznia, umieć reagować na krytykę ze strony ucznia, rodzica, szanować i akceptować odmienne zdanie ucznia i rodzica. Chcąc osiągnąć sukces dydaktyczno-wychowawczy, powinien stale utrzymywać właściwe relacje z uczniami i ich rodzicami. Jest to możliwe między innymi poprzez odpowiednie umiejętności komunikowania się. Każdego dnia, są nam potrzebne wiedza, umiejętności i kompetencje, by wykonywać zadania zawodowe i po prostu funkcjonować w społeczeństwie.

Poszukując sposobów na rozwiązywanie problemów komunikacyjnych na linii nauczyciel - uczeń natknęłam się na ciekawą prezentację autorstwa p. Moniki Wójcik, która w sposób łatwy i przyjemny traktuje o tym: „Jak skutecznie się komunikować?**”. **Prezentacja dostępna na [TEAMSIE w Zespole Szkoła Promująca Zdrowie.](#)****

koordynator SzPZ: Aneta Rabczuk - Szarmach